

Oppilaan palaamisesta kouluun aivovamman jälkeen

Tietoa koululle

Aivovamma voi oireilla monin eri tavoin. Oireet voivat kestää muutamista päivistä useisiin kuukausiin. Aivovamman oireille on tyypillistä, että ne vaihtelevat eri päivinä ja kuormittumisen määrän mukaan. Oireet eivät välttämättä näy selkeästi ulospäin, mutta oppilas voi itse tuntea väsymystä, sumuista oloa ja toimintakyvyn laskua. On myös mahdollista, ettei oppilas itse tiedosta omia oireitaan eikä koe tukitoimien tarvetta koulussa, vaikka vanhemmat ja/tai opettajat tunnistavat haasteet. Aiemmat oppimis- ja keskittymisvaikeudet voivat korostua aivovamman jälkeen. Lääkäri määrää oppilaalle tarvittavan sairausloman ja liikuntakiellon pituuden. Mikäli oppilaalla on vielä oireita, on kuntoutumisen kannalta tärkeää, että oppilas palaan kouluun asteittain ja suunniteltujen tukitoimien turvin.

Yleisiä aivovamman jälkioireita ovat esimerkiksi:

Fyysiset oireet	Vireystila	Psyykkiset oireet
<ul style="list-style-type: none"> •Päänsärky •Pahoinvointi •Tasapaino-ongelmat •Huimaus •Epätarkka näkö •Aistien yli- tai aliherkistyminen, esim. kirkkaat valot, kovat äänet •Aistikokemusten poikkeavuus, esim. haju- tai makuaistimusten erilaisuus 	<ul style="list-style-type: none"> •Väsymys, uneliaisuus •Väsyvyys, kuormitusherkyys •Häiriintynyt unirytm, esim. heräily, nukahtamisvaikeudet •Liikkeiden tai toiminnan hidastuminen •Hidastunut ajattelu •Sumuinen olo •Keskittymisvaikeudet 	<ul style="list-style-type: none"> •Ärtyisyys •Surullisuus, alakuloisuus •Hermostuneisuus, huolestuneisuus •Tunteiden kokeminen voimakkaammin •Joustavuuden vähenemien •Muistivaikeudet •Puheen tuottamisen vaikeudet •Tavanomaisesta poikkeavat tuntemukset

Jos oppilaan oireet jatkuvat kouluun palatessa

Kouluun palaava oppilas on usein edelleen toipilas. Kouluun liittyvää räsitusta lisätään varovasti asteittain takapakin välttämiseksi. Oppilaan koulukuormitusta on rajattava silloinkin, kun tuntuu että on hyvä päivä. On yleistä, että koulupäivän kuormitus näkyy vasta kotona, minkä vuoksi kodin ja koulun aktiivinen vuoropuhelu oppilaan voinnista on tärkeää. Oppilaan toimintakyky voi hetkellisesti romahtaa, jolloin työskentely siltä päivältä on hyvä lopettaa tai ainakin tauottaa lepo hetkellä. Oppilaan käytösoireilu, oppositionaalisuus, kouluhaluttomuus ym. voivat olla merkkejä liiasta kuormituksesta.

Kun lapsi palaa kouluun, on tärkeää pitää palaveri, jossa ovat läsnä esim. vanhemmat, oppilas, luokanopettaja/-valvoja, rehtori, erityisopettaja, koulunkäynninohjaaja ja oppilashuolto. Koulussa on hyvä sopia, kuka koulun aikuinen toimii vastuuhenkilönä oppilaan asioissa ja tukitoimien koordinoinnissa. Koulu voi tarvittaessa konsultoida Kiinamyllyn sairaalakoulun opettajaa.

Esimerkkejä koulun tukitoimista

Erityiset opetusjärjestelyt PoL 18§ -päätös (kohta 3.) ja oppimissuunnitelman laadinta

- lyhennetty koulupäivä (missä ja miten toteutetaan), erityisiin painoalueihin keskittyminen oppiaineissa, oppiaineesta vapauttaminen (missä oppiaineissa), arvioinnin kohtuullistaminen, muut tarvittavat oppilaan edun mukaiset järjestelyt

Pedagogiset toimet ja työtapajärjestelyt

Henkilökohtaisen tuen vahvistaminen

- koulunkäynnin ohjaajan ja/tai erityisopettajan tuki, tukiovetus, pienryhmäopiskelu, tilannetta koordinoivan opettajan nimeäminen
- tuen tason tarkasteleminen tilanteen pitkeytyessä

Tilanteiden ennakointi ja niistä sopiminen mahdollisen väsyvyyden sekä kuormittuvuuden vuoksi

- ruokailu- ja välituntitilanteet (esim. välitunnit sisällä aikuisen ja/tai oppilastoverin kanssa, luokkaruokailu)
- lepoetken mahdollistaminen koulupäivän aikana; sovittu paikka, aika ja rauhoittumistapa
- siirtymätilanteiden minimointi
- kovan fyysisen rasituksen välttäminen (esim. liikuntatunnit, raskas koulureppu)
- aistikuormituksen rajaaminen (esim. selkiytetty oppimisympäristö, rauhallinen opiskelutila, isojen ryhmätilanteiden välttäminen, sermin käyttö, kuulosuojaimet)

Koulupäivän, oppitunnin ja työskentelyn rakenne sekä sisältö

- tehtävä- ja läksymäärän karsiminen sekä valmiiden muistiinpanojen saaminen
- henkilökohtaiset oppikirjat ja niiden hyödyntäminen (esim. muistiinpanoin ja alleviivauksin)
- äänikirjojen käyttö (Arttu, Otso, Celia -sovellukset)
- koetilanteiden yksilöllistäminen (esim. pilkotut koealueet, suullinen vastausmahdollisuus, lisäaika, materiaalien hyödyntäminen koetilanteessa, kotikokeet, vaihtoehtoiset tavat osoittaa osaamista)
- älylaitteiden käytön rajaaminen opiskelussa
- koulumatkajärjestelyt

Yhteistyö oppilaan ja huoltajien kanssa

- oppilaan kuuleminen omissa asioissaan ja toimintatapojen auki puhuminen
- tiivistetty yhteistyö kodin kanssa sekä yhteydenpitotavoista sopiminen
- Wilma-merkinnöistä sopiminen (esim. läksy- ja käytösmerkinnät, poissaolot)

Opiskeluhoolto ja opiskeluhoollon palvelut, muut yhteistyötahot

- opiskeluhoollon monialaisen asiantuntijaryhmän, erikoissairaanhoidon ja tarvittavan muun viranomaisen mukaan otto tukemaan oppilaan opiskelua

Kiinamyllyn sairaalakoulun opettajat/Majakkasairaala

Maiju Syrjäla
maiju.syrjala@edu.turku.fi
040 1863528

Gabriella Stenvall-Vihervuori
gabriella.stenvall-vihervuori@edu.turku.fi
040 1628071